

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نېاشد تن من مېباد بدین بوم و بر زنده یک تن مېباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

نذیر احمد دقیق و یادداشت پورتال
۲۳ جنوری ۲۰۲۱

نذیر احمد دقیق

سرقت یا دزدی ادبی و فرهنگی

مسلماناً که سرقت یا دزدی به هر شکلی که باشد ناگوار، تأسف آور و کاملاً یک اشتباه محض و حسابی است. یکی از زشت ترین نوع دزدی ها یا سرقت ها، دزدیدن و به یغما بردن مطالب و آثار علمی، ادبی و فرهنگی است. به عنوان مثال اگر فردی بدون ذکر نام نویسنده یا اسناد به دستاوردهای علمی دیگران نظر می اندازد و سعی می کند از زحمات و داشته های علمی، پژوهشی، هنری یا ادبی دیگران استفاده اعظمی کند مقوله شکل می گیرد که به نام سرقت ادبی و فرهنگی یاد می گردد.

ظاهراً مدتیست که فرهنگ تلخ دزدیدن نوشته ها، آثار هنری، کمپوز آهنگها، طرح های علمی، مطالب ادبی و فرهنگی شخصیت های دانشمند، فرهنگی، استادان، محققان، پروفیسوران، نویسندگان، شعراء، ادباء، سینماگران، آوازخوانان و کمپوزر ها توسط برخی از افراد سارق و دزد به یغما و سرقت برده می شود و هیچ منبع تحقیقاتی و سؤال کننده ای مقتدر و با تدبیر در کشور دیده نمی شود تا این معضله را به نحوی درست و قانونی تحقیق و تجسس نموده مجرمان را به مراجع عدلی و قضائی معرفی کند و اگر چنین اداره ای وجود هم دارد خیلی ها ضعیف، غیرفعال، ناکاره و نامحسوس هستند.

دزدی ادبی و فرهنگی بدتر از دزدی مادی بوده که به اثر سکوت و بی تفاوتی برخی از روشنفکران، مسئولین و دست اندرکاران در حال شکل گیری یک فرهنگ ناپسند و ناگوار می باشد.

تا آنجائی که همه می دانیم نوشتن یک اثر علمی، مقاله های مختلف، کمپوز یک آهنگ، سرودن اشعار و یا امثالهم کاریست بسا سخت و دشوار که ممکن شبها، روز ها، ماه ها و یا سالها را در بر گیرد تا یک اثر علمی، پژوهشی، مقالات سیاسی یا تحقیقی، فرهنگی و ادبی تهیه و ترتیب گردیده و به دست نشر سپرده شود. لهذا نشر غیر قانونی و فریبکارانه آنها به اسم شمائی که می دزدید عملیست غیر اخلاقی و ناپسند.

درین اواخر بیشترین نمونه های سرقت ادبی و فرهنگی را روی اکثریت نشرات چاپی، صفحات اجتماعی، فضای مجازی و سایت های اینترنتی دیده می توانید که بدبختانه چنان حیا از چشم ناشران دزد و متقلب پریده که هر متنی را که میل و خواستشان باشد چه مربوط به اشخاص مشهور باشد چه نباشد، به نام خود نشر نموده فخر کاذب کمائی می کنند در حالی که جای بسا شرم است و خجالت کشیدن و حقا که جفای بزرگ و گناه نا بخشودنی را به حق فرهنگ و ملت خود مرتکب گردیده اند.

درین مقطع به گونه مثال چند نمونه از سرقت ادبی و فرهنگی را خاطر نشان می کنم:

- ۱- کشوری اعلان می کند که هنر خوشنویسی، رسامی یا میناتوری مربوط به ایشان است و می کوشد هنر متذکره را در سازمان های معتبر جهانی به نام خویش ثبت نام و راجستر کند در حالی که هنر متذکره مربوط به ایشان نباشد.
- ۲- منبعی را مواجه می شویم که ادعا دارد رباب آله موسیقی مرتبط به ایشان است در حالی که چنین نباشد.
- ۳- اگر از داشته های یک کتاب، مقاله های پژوهشی یا تحقیقی استفاده می کنیم و اسم نویسنده و یا کتاب را در اخیر نوشته خود درج نمی کنیم حق تلفی و دزدی کرده ایم.
- ۴- مثلاً ایران، ترکیه و افغانستان همزمان هر سه ادعا دارند که مولانا جلال الدین بلخی از ما است اگر اشتباه در ثبت این اسم به نفع هر یک ازین ممالک صورت می گیرد سرقت ادبی و فرهنگی صورت گرفته است.
- ۵- در صورتی که کمپوز آهنگی را دزدی نموده میسرانیم و در اخیر اسم کمپوزر را نمی نویسیم و به نام خود یا کس دیگری درج می کنیم دزدی هنری فرهنگی را انجام داده ایم.
- ۶- فکر کنید داستانی را می دزدیم و فلمی را درست می کنیم سپس نویسنده داستان شخص خود را معرفی می کنیم. و به همین شکل صد ها مثال دیگر.....

خواننده عزیز!

بدون شک و تردید که مقوله (کاپی رایت یا محفوظیت حق نشر) یکی از مهمترین و بهترین شیوه در نظر گرفتن حقوق نویسنده و یا صاحب اثر است که به نظر من باید با جدیت کامل رعایت شود. اگر از اثری به هر شکلی استفاده می شود، استفاده کننده همان صداقت، اصالت، راستی، دانائی و فهم را به خود ببیند که برای صاحب اصلی و مستحق اثر حق و حقوق مسلمش را مد نظر گیرد.

الآن گویا دزدی فرهنگی موضوعی رایج است که رفته رفته دامنه آن روز به روز گسترده تر، وسیع تر و خطرناکتر می شود. گسترش دامنه دزدی در حوزه های فرهنگ و ادب صدمه های زننده و دردآور است و مسؤولانی که درین زمینه ها سکوت اختیار می کنند مروجان و حامیان اصلی این پدیده زشت محسوب و به شمار می روند.

راه حل اصولی و اخلاقی چیست؟

ازین روی که بعضاً عمل سرقت، عمدی نبوده و خطا کار مجرم نیست نیاز است تا راهکارهایی را روی دست گیریم که به معلومات عامه بیفزاید. بیائید اگر میلی به نشر و شریک سازی مطلبی داریم چه خوب است که در اخیر نشریه اسم نویسنده و یا صاحب اثر را درج کنیم و از طرق مختلف برای مردم اطلاع رسانی کنیم. این شیوه نه تنها به ما و افکار ما ارج می گذارد بلکه بنیانگذار فرهنگ نیکوی انسانی و وجدانی هم خواهیم بود.

در قدم دوم برای جلوگیری این عمل نادرست و شرم‌آور کمپانی را به راه باید انداخت تا علیه این پدیده شوم از هر طریق ممکن برزیم، نه بگوئیم و حامی فرهنگ خوب، اخلاق پسندیده و میکانیزم قانونی باشیم! چون از این که هرچه دیر شود به سود ما و فرهنگ ما نیست و همیشه باید به یاد داشته باشیم که وقایه بهتر از درمان و تداوی است.

و من الله توفیق

نذیر احمد دقیق

فعال اجتماعی و فرهنگی

پنجشنبه ۲۱ جنوری ۲۰۲۱

یادداشت:

به برداشت ما در مقاله حاضر بین "کاپی رایت" و "سرقت ادبی-فرهنگی" خلطی صورت گرفته که منتج به صدور حکم یکسان در هر دو مورد شده است. بدان معنا که با تأسف حرکت زشت، غیر اخلاقی و دور از کرامت انسانی "سرقت ادبی - فرهنگی" با حرکت و روند گسستن بند ها و زنجیر های اسارت آور "کاپی رایت" که هدفی جز اخاذی و دانش و معرفت را از چنگ ناداران جوامع دور نگهداشتن ندارد، یکسان قلمداد شده است. در حالی که این دو حرکت نه تنها محتوای متفاوت از همدیگر دارند، بلکه چگونگی مبارزه با آنها و ارزشگذاری آن مبارزه هم از یک دیگر متفاوت می باشد.

مثلاً: سرقت ادبی-فرهنگی و یا هنری زمانی اتفاق می افتد که فردی اثر کس دیگری را قسماً و یا کلاً بدون بردن اسم خالق اثر، به نام خود نشر نماید، امری که امروز اکثریت کسانی که زیر نام "نویسنده" برای خود نام و نشانی کمائی نموده اند، اما در حقیقت در بهترین صورت و با حسن نیت "مؤلف" اند که حاصل کار چند فرد دیگر را در بخش هائی با هم الفت داده اند، چنین افرادی هرگاه نام خالق اصلی اثر را بنگارند، اخلاقاً حق و وظیفه دارند تا خود را "مؤلف" معرفی بدارند. هرگاه چنین افرادی از ذکر نام خالق اثر خودداری بورزند، معلوم است که سارق و دزد اند.

و اما به ارتباط "کاپی رایت" که برخاسته از ساختار اقتصادی- اجتماعی سرمایه داری است و از همین رو خلقت یک اثر را بخشی از مالکیت خصوصی خالق و یا ناشر به حساب آورده، تلاش صورت می گیرد تا از طرق مختلف، استفاده از آن را به پرداخت پول مقید بسازند یعنی دانشی را که به وسیله خالق اثر بر مبنای پراتیک اجتماعی انسانها به وجود آمده، صرف در خدمت آنهائی قرار دهد که حاضر باشند مبلغ معینی در ازای استفاده از آن بپردازند، تمکین به چنان خواستی عملاً تمکین به انحصاری ساختن دانش می باشد و هیچ ربطی هم به بردن و یا نبردن نام نویسنده حین آوردن نقل قولی از آن ندارد.

بر مبنای همین تمایزی که بین این دو حرکت وجود دارد، پورتال "افغانستان آزاد-آزاد افغانستان" ضمن آن که در طول تقریباً ۱۴ سال فعالیت پیگیر و بدون انقطاعش، علیه "سرقت ادبی- فرهنگی" رزمیده و در حد توان با افزودن و ذکر منابع و مآخذ از جانب ویراستاران پول، از سرقت ادبی - فرهنگی جلوگیری نموده، افتخار این را دارد که در مبارزه علیه "کاپی رایت" به مثابه بخشی از "حق" و "تقدس" مالکیت خصوصی و انحصاری ساختن دانش و فرهنگ، بهیچ گام گناشته، درفش دفاع از "آزادی" ر در مبارزه علیه "کاپی رایت" تا بی کرانه های "آزادی علم و دانش" به تنهائی بردوش خود حمل نموده است.

اداره پورتال AA-AA